

**ÖPPEN TILLGÅNG TILL
FORSKNINGSPUBLIKATIONER
FORSKARSAMFUNDETS NATIONELLA POLICY OCH
ÅTGÄRDSPROGRAM 2020–2025 (1)**

Godkänd den 31.10.2019 av den Nationella styrgruppen för
öppen vetenskap och forskning.

**ÖPPEN TILLGÅNG TILL FORSKNINGSPUBLIKATIONER
– FORSKARSAMFUNDETS NATIONELLA POLICY OCH
ÅTGÄRDSPROGRAM 2020–2025 (1): DELPOLICY FÖR ÖPPEN
TILLGÅNG TILL JOURNAL- OCH KONFERENSARTIKLAR**

PUBLIKATIONSSERIE FÖR ANSVARSFULL FORSKNING

Publikationsserien för ansvarsfull forskning ger ut deklara­tioner, riktlinjer, studier, rekommendationer och andra dokument som rör öppenhet, ansvarsfullhet och tillgänglighet av vetenskap och forskning. Publikationer behandlar även vetenskapskommunikation och samspelet mellan vetenskap och samhälle. Publikationsserien är inte en kollegialt granskad publikation. Publikationsserien utgavs av Delegationen för informations­spridning (TJNK) och Vetenskapliga samfundens delegation (TSV).

Öppen tillgång till forskningspublikationer. Forskarsamfundets nationella policy och åtgärdsprogram 2020–2025 (1), 2 upplagan

Övriga språkversioner:

Tutkimusjulkaisujen avoin saatavuus – Tutkimusyhteisön kansallinen linjaus ja toimenpideohjelma 2020–2025 (1)
Open access to scholarly publications. National Policy and executive plan by the research community in Finland for 2020–2025 (1)

Publikationsserie för ansvarsfull forskning 2:2019
1 årgång

Författare: Samordningen av öppen vetenskap, Vetenskapliga samfundens delegation
Utgivare: Delegationen för informations­spridning (TJNK) och Vetenskapliga samfundens delegation (TSV)

Helsingfors, 2019

ISSN 2670-062X
ISBN 978-952-5995-33-6

INNEHÅLL

Sammandrag: Strategiska principer och mål	1
Inledning	2
Delpolicy för öppen tillgång till journal- och konferensartiklar	6
Definitioner	6
Strategiska principer och ansvaret för genomförandet av dem.....	7
Mål och de åtgärder som krävs.....	10
Ordlista	13
Källor	16
Noter	17

STRATEGISKA PRINCIPER

1. De totala kostnaderna för tillgång till forskningspublikationer hålls som högst på nuvarande nivå efter övergången till öppen tillgång. I bedömningen av totalkostnaderna beaktas alla nuvarande kostnader och den totala mängden forskning.
2. Alla forskare har en likvärdig möjlighet att öppet publicera sin forskning oberoende av forskningsområde, finansieringsunderlag eller karriärskede.
3. Vid utvärdering av vetenskapliga publikationer bedöms enskilda forskningspublikationers kvalitet och öppen tillgång skilt för sig.
4. Vid utvärdering av forskare och forskning beaktas föränderliga och nya publiceringsformer som möjliggörs av öppen tillgång.

MÅL

1. Senast år 2022 är alla nya vetenskapliga artikel- och konferenspublikationer omedelbart öppet tillgängliga.
2. De vetenskapliga publiceringskanalernas och publikationernas totalpris är transparenta och offentliga.
3. Senast 2022 fastställs alla nya forskningspublikationer med en CC-licens som garanterar öppen tillgång i syfte att trygga forskarens rättigheter.
4. Forskningsamfundet skapar en samfinansierad publiceringsmodell som möjliggör omedelbar öppen tillgång till forskningsartiklar som publiceras i Finland.

INLEDNING

Öppenhet utgör en del av en ansvarsfull forskningsverksamhet. Öppenhet är en av de grundläggande värderingarna inom vetenskap och forskning. Avsikten med att omedelbart göra forskningsbaserad kunskap öppet tillgängligt¹ är att höja den vetenskapliga nivån och att öka vetenskapens samhälleliga genomslag. Policyn för öppen tillgång till forskningspublikationer har upprättats för att betjäna dessa forskningens grundläggande mål.

Den här policyn är ett starkt ställningstagande för öppenhet i det finländska forskarsamfundet för de följande fem åren.

MÅL

Alla nya forskningspublikationer finns omedelbart öppet tillgängliga

Målet med policyn är att garantera att forskningsamfundet och de som tillämpar forskning har tillgång till forskningsbaserad kunskap på ett sätt som aldrig tidigare varit möjligt. Policyn för öppen tillgång till vetenskapliga publikationer fastställer principer, mål och åtgärder. Genom att förbinda sig till och främja dessa kan fors-

karsamfundet i Finland uppnå en jämlik tillgång till forskningsdata. Den nuvarande publiceringskulturen är inte jämlik och kostnaderna är inte jämnt fördelade. Samtidigt har många forskningsorganisationer inte längre råd att betala för tillgången till viktiga forskningspublikationer.

Denna policy är tillämplig på alla vetenskapsområden och i olika slags forskningsorganisationer. Åtgärderna och principerna i policyn stöder de självständiga organisationers strävan efter att förbättra öppen tillgång.

FORSKARENS FRIHET

Denna policy är ett resultat av samarbete inom det finländska forskarsamfundet och en gemensam syn på den riktningen som öppen tillgång borde ta. Målet är att genomföra öppenhet på ett sätt som stöder och utökar forskarens frihet och möjligheter att dela forskningsbaserad kunskap. Forskaren har i uppgift att utöva forskning av bästa möjliga kvalitet. Forskaren ska i första hand kunna välja den publikationskanal som är den mest lämpliga för hans publikationer. Forskarsamfundet bör garantera incitamenten och strukturerna för en öppen publicering på ett sätt som stöder forskarens arbete och jämlikhet. Policyn garanterar att de finländska forskarna är internationellt konkurrenskraftiga i framtiden och sörjer för att de finländska forskarna inte hamnar i ett motsatsförhållande då det gäller kraven på den egna karriären och på öppen tillgång.

INTERNATIONELLT BRYTNINGSSKEDE

Policyn följer till väsentliga delar den internationella utvecklingen och gällande riktlinjer. Den internationella utvecklingsriktningen framgår särskilt av Open Science Policy Platforms rekommendationer, DORA-deklarationen, konkurrenskraftsrådets beslut från 2016 om öppna publikationer 2020, OA2020-initiativet och Europeiska kommissionens initiativ Plan S, som syftar till omedelbar öppen tillgång till vetenskapliga publikationer från offentligt finansierad forskning (2019).

Genom denna policy förbinder sig de viktigaste forskningsorganisationerna i Finland till att främja öppen vetenskap i Europa och genom den vill de stå i täten då det gäller att uppnå öppen tillgång.

Utvecklandet av öppenhet är starkt kopplat till ett mer omfattande brytningsskede inom forskning, vilket kommer att förändra finansieringsstrukturerna, rollerna på fältet för informationsspridning och forskarnas meritering. Principerna och målen i policyn för öppen tillgång till forskningspublikationer både återspeglar och främjar denna förändring. Genomförandet av policyn är realistiskt endast om forskarkulturen samtidigt förändras. Därför hänvisas även i denna policy till andra riktlinjer och rekommendationer och till en stark växelverkan mellan dessa.

RISKER OCH HOT

Denna policy är förknippad med identifierade risker. Forskare inom olika vetenskapsgrenar har uttryckt sin oro över avsaknaden av öppna publikationskanaler av god kvalitet och för att tidtabellerna är orealistiska. Oron är förståelig.

Särskilt de stora internationella förläggarnas ovilja att förhandla om avtal till skäliga priser för att uppnå öppen tillgång är ett verkligt hot. Publiceringskostnaderna som använts av forskningsorganisationerna får inte heller i den grad öka i samband med materialanskaffningen att det försvagar forskningsorganisationernas ekonomiska verksamhetsförutsättningar, vilket skulle innebära att de inte längre skulle finnas resurser för att på annat sätt stöda öppen tillgång.

Det finns även risk för att kostnaderna ökar i övergångsskedet och att forskarnas möjligheter att publicera sin forskning på önskat sätt minskar. Om kostnaderna blir på en enskild forskares ansvar, kan fastställandet av totalkostnaderna försvåras och de faktiska kostnaderna öka obemärkt. Ökade kostnader kan begränsa forskarnas jämlika möjligheter att öppna publicera sin forskning. Samtidigt kräver strukturförändringarna en aktiv dialog om finansieringens riktning och ansvar även då det gäller inhemska publikationer.

SAMARBETE OCH FÖRTROENDE

Kärnan i policyarbetet är övertygelsen om att en gemensam riktning och gemensamma åtgärder ger de bästa möjligheterna att uppnå

omedelbar öppen tillgång till forskningspublikationer som gynnar både forskningen och samhället. Vi är inte heller ensamma. Allt flera internationellt aktörer och stater ställer det som ett centralt vetenskapspolitiskt mål att uppnå öppen tillgång. Utan ambitiösa mål är det svårt att främja denna viktiga sak.

De inhemska strategiska principerna och målen för öppen tillgång till forskningspublikationer har tagits fram i samarbete mellan styrgruppen för öppen vetenskap och forskning i Finland och expertgruppen i öppen tillgång till forskningspublikationer. Då det gäller tidnings- och konferenspublikationer har två omfattande öppna remisser i februari och maj 2019 avsevärt bidragit till formuleringen av policyutkastet och fört fram forskarsamfundets röst. Dessa strategiska principer och mål definierar det finländska forskarsamfundets gemensamma riktning i arbetet för att främja öppen tillgång.

POLICYNS STRUKTUR

Policyn består av gemensamma principer och delpolicyer. Målen och åtgärderna fastställs i delpolicyerna. I principerna fastställs de allmänna villkoren för strävan efter öppen tillgång till forskningspublikationer. De ger uttryck åt de viktiga principerna som forskningssamfundet bör hålla fast vid för att uppnå öppenhet. Målsättningen i delpolicyerna utgörs närmast av tidsbundna mål och är förbundna med konkreta åtgärder. Den föränderliga internationella omvärlden inverkar på målen och åtgärderna snabbare än på principerna.

VERKSTÄLLANDE OCH UPPFÖLJNING

Samordningen för öppen vetenskap vid Vetenskapliga samfundets delegation ansvarar för verkställandet av policyn för öppen tillgång till forskningspublikationer. Samordningen har i uppgift att stöda och främja en kontinuerlig diskussion för uppnåendet av målen samt att säkerställa att policyn är aktuell. Policyn ses över följande gång 2022.

Under policyperioden följer undervisnings- och kulturministeriet (UKM) verkställandet av öppen tillgång till vetenskapliga publikationer i Data-lagret för forskningsinformation. Varje forskningsorganisation skickar information om sina publikationer

med önskad frekvens, dock minst varje år, i samband med rapporteringen till UKM:s datainsamling till publikationsdatatjänsten VIRTA.

Många av åtgärderna i policyn är en fortsättning på redan utfört arbete. Policyn stöder sig således kraftigt på tidigare lösningar och ansvar. Policyn är emellertid framåtblickande och åtgärder har införts särskilt med tanke på framtiden. Av den orsaken har åtgärderna antecknats att börja redan 2020.

Policyn gäller 2020–2025. Under denna tid eftersträvas policyns mål stegvis genom att främja olika åtgärder med beaktande av de särskilda egenskaperna hos olika publikationstyper.

DELPOLICY FÖR ÖPPEN TILLGÅNG TILL JOURNAL- OCH KONFERENSARTIKLAR

Policyn träder i kraft den 1 januari 2020. De strategiska målen förutsätter att åtgärderna börjar verkställas omedelbart. Tidpunkten för när flera av målen är avsedda att uppnås infaller emellertid 2022 eller senare.

DEFINITIONER

Policyn för tidnings- och konferensartiklar gäller inhemska och internationella referentgranskade vetenskapliga tidnings- och konferensartiklar (UKM:s klassificering av publikationstyp A, med undantag av A3), vilka skickas för övervägande om publicering 1.1.2022 eller senare och

- där alla författare arbetar i en finländsk forskningsorganisation², har anslutit sig till en sådan eller arbetar med stöd av finansiering från en finländsk forskningsfinansier³

eller

- där den korresponderande författaren⁴ (i allmänhet *corresponding author*) är en forskare som arbetar i en finländsk forskningsorganisation, som är affilierad till en sådan eller som arbetar med stöd av finansiering från en finländsk forskningsfinansier.⁵

I denna policy avses med forskare en forskare som arbetar i en finländsk forskningsorganisation, som har anslutit sig till en sådan eller som arbetar med stöd av finansiering från en finländsk forskningsfinansier.

Med omedelbar öppenhet avses publicering av en referentgranskad⁶ version av en artikel som en öppen publikation i utgivarens/förläggarens kanal eller parallellpublicering i forskarens/forskningsorganisationens kanal utan att förläggaren kräver embargo. Omedelbar öppen tillgång tar inte någon direkt ställning till den fortsatta rätten att använda publikationerna, utan den fastställs separat.

STRATEGISKA PRINCIPER OCH ANSVARET FÖR GENOMFÖRANDET AV DEM

Princip 1: De totala kostnaderna för tillgång till forskningspublikationer⁷ hålls som högst på nuvarande nivå efter övergången till öppen tillgång. I bedömningen av totalkostnaderna beaktas alla nuvarande kostnader och den totala mängden forskning.

Säkerställande och uppföljning av att principen genomförs:

- A) Kartläggning av utgångsläget: Under 2020 kommer Nationalbiblioteket i samarbete med forskningsorganisationerna att utvärdera forskningsorganisationernas totala kostnader för tillgången till forskningspublikationer⁸. Dessutom kommer Nationalbiblioteket att utvärdera de inhemska vetenskapsförläggarnas kostnader för öppen tillgång. I redogörelsen beaktas redan uppkomna kostnader för öppen tillgång.
- B) Kontinuerlig uppföljning: Nationalbiblioteket följer varje år upp totalkostnaderna för tillgången till forskningspublikationer och förändringen i kostnadsstrukturen tillsammans med forskningsorganisationerna.

Princip 2: Alla forskare har en likvärdig möjlighet att öppet publicera sin forskning oberoende av forskningsområde, finansieringsunderlag eller karriärskede.

Säkerställande och uppföljning av att principen genomförs:

- A) Kartläggning av utgångsläget: Under 2020 kommer Samordningen för öppen vetenskap att bedöma de särskilda utmaningarna i anslutning till forskarnas likvärdiga möjligheter.
- B) Kontinuerlig uppföljning: Samordningen för öppen vetenskap följer tillsammans med forskningsorganisationerna utvecklingen av de likvärdiga möjligheterna och tar upp olika sätt att öka den likvärdiga möjligheten för öppen publicering.

Princip 3: Vid utvärdering av vetenskapliga publikationer bedöms enskilda forskningspublikationers kvalitet⁹ och öppen tillgång skilt för sig.

Säkerställande och uppföljning av att principen genomförs:

- A) Kartläggning av utgångsläget: Under 2020 kommer det att utredas på vilket sätt öppen tillgång till publikationer beaktas i högskolornas och forskningsinstitutens system för utvärdering av forskare för närvarande.
- B) Kontinuerlig uppföljning: Koordinering av regelbundna redogörelser för de olika sätt öppen tillgång till publikationer beaktas i högskolornas och forskningsinstitutens system för utvärdering av forskare.
  - a) Publikationsforumet följer upp den öppna tillgången i publikationskanalerna samt deras samband med publikationskanalernas genomsnittliga kvalitetsnivå.
  - b) Rekommendationen för ansvarsfull utvärdering av forskare fastställer noggrannare vilken betydelse öppen tillgång till forskningen har i utvärderingen.¹⁰

Princip 4: Vid utvärdering av forskare och forskning beaktas föränderliga och nya publiceringsformer som möjliggörs av öppen tillgång.

Säkerställande och uppföljning av att principen genomförs:

- A) Kartläggning av utgångsläget: Under 2020 utreds på vilket sätt nya former av öppen publicering beaktas i högskolornas och forskningsinstitutens system för utvärdering av forskare.
- B) Kontinuerlig uppföljning: Det utreds regelbundet på vilket sätt nya former av öppen publicering beaktas i högskolornas och forskningsinstitutens system för utvärdering av forskare.
  - a) Forskningsorganisationer och forskningsfinansiärer förbinder sig att beakta öppenhet i sin utvärdering. I rekommendationen för ansvarsfull utvärdering av forskare fastställs öppenhet och utvärdering av forskningsresultat, inklusive data och forskningsmetoder, noggrannare. Öppen tillgång till forskningsdata behandlas noggrannare i en egen policy.¹¹

MÅL OCH DE ÅTGÄRDER SOM KRÄVS

Mål 1: Senast år 2022 är alla nya vetenskapliga artikel- och konferenspublikationer omedelbart öppet tillgängliga.¹²

Åtgärder som målet kräver:

1. Senast 2022 innehåller FinELibs avtal med vetenskapliga tidskrifter rätten att publicera alla artiklar som öppna eller att parallellpublicera dem vid publiceringstidpunkten.
2. Forskningsorganisationerna strävar efter att uppnå omedelbar öppenhet i sina direkta avtalsförhandlingar med de förläggare som inte omfattas av FinELibs avtal.
3. Forskningsorganisationerna kan godkänna skäliga avgifter som garanterar öppen tillgång till enskilda artiklar i de fall då det inte ingåtts ett skilt avtal med förläggaren.
4. Forskningsorganisationerna gör det möjligt att parallellpublicera i egna digitala arkiv eller i arkiv som tillhandahålls av andra, genom vilket man strävar efter omedelbar öppen tillgång i de fall då det inte är möjligt att publicera artikeln öppet i utgivarens kanaler till skäliga kostnader.¹³
5. Forskningsorganisationerna erbjuder sina forskare utbildning och stöd i anslutning till öppen tillgång till vetenskapliga publikationer och ser till att forskare lätt kan få information om de publiceringskanaler som uppfyller villkoren på omedelbar öppen tillgång inom de forskningsområden som är väsentliga för forskningsorganisationen.
6. Forskningsorganisationernas och forskningsgruppernas ledning skapar förutsättningar för öppen tillgång till forskningspublikationer, vilka tar hänsyn till organisationens karaktär.
7. Forskarna prioriterar¹⁴ att skicka sin forskning till publiceringskanaler som möjliggör omedelbar öppen tillgång (bl.a. kanaler för öppen tillgång och parallellpublicering).
8. Forskningsfinansiärerna gör det möjligt att inkludera kostnaderna för öppen tillgång i finansieringen.
9. Koordinerat av Samordningen för öppen vetenskap, forskningsorganisationerna och forskningsfinansiärerna fastställer mätare med vilka artikelavgifternas (*Article Processing Charges*, dvs. APC) skälighet bedöms. Mätarna fastställs enligt den internationella utvecklingen (t.ex. Plan S).
10. Forskningsorganisationer och finansiärer skapar en gemensam verksamhetsmodell för att delta i utvecklandet av nya och nya former av öppna publiceringskanaler och att stöda existerande kanaler att bli mer öppna på ett hållbart sätt samt att etablera de kanaler som redan möjliggör öppen tillgång.

Mål 2: De vetenskapliga publiceringskanalernas och publikationernas totalpris är transparenta och offentliga.

Åtgärder som målet kräver:

1. FinELib publicerar avtalen som ingåtts med förläggarna av vetenskapliga tidskrifter, inklusive deras totalpris.¹⁵
2. UKM fortsätter att samla in prisinformation även om det material som forskningsorganisationerna beställer direkt.
3. FinELib för in de avtal som det ingått med vetenskapliga tidskrifter och som lämpar sig för det internationella ESACS¹⁶ avtalsregister.
4. Forskningsorganisationerna eftersträvar avtalsvillkor som gör det möjligt att publicera prisuppgifter.
5. Forskningsorganisationerna och FinELib ser till att uppgifter om Finlands APC-avgifter senast 2022 finns med i OpenAPC¹⁷.
6. Totalpris för de vetenskapliga publikationer som har sin hemort i Finland är transparenta och offentligt tillgängliga.

Mål 3: Senast 2022 fastställs alla nya forskningspublikationer med en CC-licens som garanterar öppen tillgång i syfte att trygga forskarens rättigheter.

Åtgärder som målet kräver:

1. Senast 2022 innehåller FinELibs avtal med vetenskapstidskrifter rätten att publicera alla artiklar som öppna med en Creative Commons (CC)-licens.
  - a) Om parallellpublicering används för att möjliggöra öppen tillgång, ska även då en CC-licens som garanterar öppenhet användas.
2. För att säkerställa överföringen av publikationsinformationen rekommenderas det att metadatan öppnas med CC0-licens.
3. Vetenskapliga samfundens delegation koordinerar licensutbildning för forskare och forskningens stödtjänster tillsammans med Förbundet för vetenskapspubliserings i Finland, Finlands CC-grupp och forskningsorganisationerna.¹⁸
4. Forskningsorganisationerna erbjuder sina forskare utbildning och stöd i anslutning till öppna licenser. Dessutom ser de till att forskaren lätt kan få tillgång till information om publiceringskanalernas licensmöjligheter inom de forskningsområden som är väsentliga för forskningsorganisationen.
5. Forskarna prioriterar¹⁹ att skicka sin forskning till de publiceringskanaler där CC-licensen kan användas.
  - a) Användningen av CC BY-licens rekommenderas som första alternativ.

Mål 4: Forskningssamfundet skapar en samfinansierad publiceringsmodell som möjliggör omedelbar öppen tillgång till forskningsartiklar som publiceras i Finland.

Åtgärder som målet kräver:

1. Senast 2020 faciliterar Vetenskapliga samfundens delegation framtagandet av en samfinansierad och hållbar publiceringsmodell.
  - a) Vetenskapliga samfundens delegation bär ansvar för utvecklandet och upprätthållandet av den befintliga Journal.fi-tjänsten som är avsedd för redigering och publicering av vetenskapstidskrifter. Tjänsten resurseras av UKM.
2. Forskningsorganisationerna och forskningsfinansiärerna förbinder sig att vara jämlika i utvärderingen av forskarna då det gäller det publicerade språket.
3. Senast 2022 ser de inhemska utgivarna av vetenskapstidskrifter till att deras publikationer finns tillgängliga under en lång tid på ett hållbart sätt.
  - a) Utgivarna kan lägga ut ordnandet av långtidsbevarandet på en annan pålitlig aktör.

ORDLISTA

I fastställandet av terminologin har definitionerna i Vetenskapstermbanken i Finland använts som hjälp.

Avtal med en vetenskapstidskrift – Avtal om e-material som FinElib-konsortiet bestående av finländska högskolor, forskningsinstitut och allmänna bibliotek förhandlat fram för det finländska forskarsamfundet.

CC-licens – Creative Commons-licensen är en internationell licensstandard, med hjälp av vilken upphovsmannen kan dela en del av sina upphovsrätt och ge dem som använder, tittar på eller tar del av verket önskade friheter. Se närmare: <https://creativecommons.fi>.

Datalagret för forskningsinformation – Datalagret för forskningsinformation sammanställer och förmedlar information om forskning som görs i Finland, t.ex. publikationer, forskningsmaterial, forskningsinfrastrukturer, forskare och forskningsprojekt. CSC – Tieteen tietotekniikan keskus oy (Centret för finländsk expertis inom IT för forskning, utbildning, kultur och offentlig förvaltning) bygger det riksomfattande datalagret för forskningsinformation på uppdrag av undervisnings- och kulturministeriet. Se närmare: <https://tutkimustietovirasto.fi>.

Embargo – Begränsning, enligt vilken fri användning av materialet börjar först efter en reglerad väntetid efter att t.ex. en publikation kommit ut.

FinElib – Ett konsortium som består av finländska universitet, yrkeshögskolor, forskningsinstitut och allmänna bibliotek och vars syfte är att trygga och förbättra tillgången till elektroniskt material.

Forskarsamfund – Det finländska forskarsamfundet utgörs av

- enskilda finländska och utländska forskare och doktorstuderande, vilka har anslutit sig till ovan nämnda forskarorganisationer och stipendieforskare

som har anslutit sig till forskarorganisationer eller vilkas arbeten finansieras av en finländsk forskningsfinansiär

- forskningsorganisationer, t.ex. universitet, yrkeshögskolor och forskningsinstitut med sina forskningsgrupper
- forskningsfinansiärer, vilka är specialiserade på att finansiera vetenskaplig forskning, t.ex. Finlands Akademi, Business Finland och ett stort antal privata stiftelser och fonder.
- tjänsteproducenter som utvecklar infrastrukturer för öppen vetenskap, t.ex. CSC
- vetenskapliga sällskap
- vetenskapliga akademier
- vetenskapliga bibliotek, arkiv och tjänsteleverantörer
- förläggare av vetenskapliga publikationer

Forskningsresultat – En yttring som kan individualiseras och som förmedlar information om utförd forskning och uppnådda resultat.

Insamling av publikationsinformation – Insamling av finländsk publikationsdata enligt vad som fastställts av undervisnings- och kulturministeriet. Undervisnings- och kulturministeriet använder uppgifterna för handledning av högskolor samt i beredningen av vetenskapspolitik.

Konferenspublikation – En publikation som grundar sig på en föreläsning som hållits vid ett vetenskapligt möte.

Långtidsbevarande – Säkerställandet av att vetenskapliga publikationer och deras metadata finns tillgänglig och kan läsas, förstås och användas även långt in i framtiden.

Parallellpublicering – Lagring av en publikation eller ett utkast som godkänts för publicering öppet tillgängligt i ett digitalt arkiv som är oberoende av den ursprungliga utgivaren.

Preprint – Ett icke referentgranskat publikationsutkast som lagrats i en offentligt tillgänglig databas.

Publiceringskanal – Medium via vilken en publikation når läsarna och som kräver ett publiceringsbeslut av publiceringskanalens innehavare.

Publikation – Forskningsresultat som getts ut i en publiceringskanal.

Rätt till fortsatt användning – Rätt att kopiera och sprida forskningsresultat vidare och att använda det som en del av nya arbeten på så sätt att det hänvisas till den ursprungliga källan enligt god vetenskaplig praxis. Med fortsatt användning avses utnyttjande av material som någon annan har sammanställt för ett annat ändamål. Vid fortsatt användning används ofta också andra metoder än dem som de ursprungliga forskarna har använt. Till fortsatt användning hänvisas ofta också med termen sekundäranalys.

Öppen tillgång – Publikationen kan i sin helhet laddas ner via Internet och läsas, skrivas ut och kopieras i minst icke-kommersiellt syfte utan begränsningar eller avgifter.

Övervägande om publicering – Publiceringskanalens bedömning och beslut om ett utkast ska publiceras.

KÄLLOR

cOAlition S (2019): Plan S. <https://www.coalition-s.org/>

DORA-deklarationen: <https://sfdora.org/>

EUE (2016): Konkurrenskraftsrådets beslut om öppna publikationer 2020. <https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2016-AK-63128.pdf>

European Commission (2018): Open Science Policy Platform recommendations. http://ec.europa.eu/research/openscience/pdf/integrated_advice_opspp_recommendations.pdf

European Commission (2018): Commission Recommendation (EU) 2018/790 of 25 April 2018 on access to and preservation of scientific information. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32018H0790>

OA2020-Initiative: <https://oa2020.org/>

Forskningsetiska delegationen (2018) Att komma överens om upphovsmannaskapet till vetenskapliga publikationer. https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/TENK_suositus_tekijyys.pdf

NOTER

- 1 På engelska *Open Access*.
- 2 Med en finländsk forskningsorganisation avses högskolor och offentliga forskningsinstitut som är registrerade i Finland.
- 3 Med finländska forskningsfinansiärer avses vilken som helst aktör som är registrerad i Finland och som finansierar vetenskaplig forskning.
- 4 Det bör kommas överens om vem som är korresponderande författare enligt rekommendationerna "Att komma överens om upphovsmannaskapet till vetenskapliga publikationer", vilka utarbetats av Forskningsetiska delegationen. Forskare som deltar i internationella samprojekt, som arbetar i finländska forskningsorganisationer eller som anslutit sig till sådana sporrar emellertid att aktivt sträva efter att ta på sig rollen som korresponderande författare och att på så sätt även främja uppnåendet av målen för öppen vetenskap.
- 5 Då det gäller UKM:s datainsamling om öppenhet är det viktigt att observera att de täcker alla de publikationer som till någon del har författats av forskare som arbetar i organisationer som omfattas av rapporteringen.
- 6 Preprints, dvs. icke referentgranskade publikationsutkast som lagrats i en offentligt tillgänglig databas uppfyller inte definitionerna på öppenhet. Publikationer i internationella digitala arkiv uppfyller definitionerna på öppenhet efter utförd referentgranskning.
- 7 Kostnaderna för enskilda publiceringskanaler kan stiga eller sjunka. Med totala kostnader avses kostnaderna för samtliga publiceringskanaler som det ankommer på forskningsorganisationerna tillsammans eller på enskilda forskningsprojekt eller forskare att betala.
- 8 Definitionen av finländska vetenskapliga publikationer, s. 22
- 9 På motsvarande sätt har Publikationsforumets (JUFO) styrgrupp utstakat att öppenhet inte är ett kriterium eller en indikator vid utvärderingen av publiceringskanalernas vetenskapliga *kvalitet*, men öppen *tillgång* till publikationerna anses öka tillgängligheten av forskningsresultat och därmed vetenskapens *genomslag*.
- 10 Rekommendationen för ansvarsfull utvärdering av forskare har färdigställts 2019 och den ingår i en mer omfattande policy för en öppen forskarkultur, som börjar beredas 2020.
- 11 Policyn färdigställs 2020.
- 12 Med omedelbar öppen tillgång avses att en referentgranskad version av artikeln publiceras i utgivarens/förläggarens kanal eller parallellagras i forskarens/forskningsorganisationens kanal utan att förläggaren kräver embargo med beaktande av de godkända parallellpubliceringsställen som fastställs i UKM:s anvisningar till forskare om insamlingen av publikationsdata.
- 13 Den ursprungliga utgivaren ska synas i referensuppgifterna i de fall då artikeln är referentgranskad.
- 14 Med prioritering hänvisas till att om forskaren överväger att skicka sin forskning till två publiceringskanaler som har en ungefärlig jämlig vetenskaplig kvalitetsnivå, ska forskaren i första hand välja den som möjliggör omedelbar öppen tillgång eller parallellpublicering utan begränsningar.
- 15 För närvarande förutsätter publicering en uppgiftsbegäran. I

fortsättningen strävar man efter att ärendet överenskoms täckande i avtalen med förläggarna.

16 ESAC: Efficiency and Standards for Article Charges <https://esac-initiative.org/>

17 OpenAPC-projektet är en del av projektet Transparent Infrastructure for Article Charges: <https://www.intact-project.org/>

18 Licensutbildning tillhandahålls år 2019 bl.a. i den nationella nätkursen i öppen vetenskap www.findocnet.fi

19 Med prioritering hänvisas till att om forskaren överväger att skicka sin forskning till två publiceringskanaler som har en ungefärlig jämlik vetenskaplig kvalitetsnivå, ska forskaren i första hand prioritera den kanal som gör det möjligt att använda CC-licens.

TIDIGARE UTGIVET PÅ SVENSKA

Öppen tillgång till forskningspublikationer – Forskarsamfundets nationella policy och åtgärdsprogram 2020–2025: Delpolicy för öppen tillgång till journal- och konferensartiklar. Publikationsserie för ansvarsfull forskning 2:2019. Samordningen av öppen vetenskap. TSV & TJNK: Helsingfors.

Vetenskapliga
samfundens delegation

TIEDONJULKISTAMISEN NEUVOTTELUKUNTA
DELEGATIONEN FÖR INFORMATIONSSPRIDNING

